

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier Handschoenenwinkel Ganterie A. Boon in Antwerpen

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Handschoenenwinkel Ganterie A. Boon, Antwerpen, Lombardenvest 2-4 –
monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/11002/147.1

Helena Duchêne in samenwerking met Jo Braeken

13/04/2019

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	Geografische situering en ontwikkeling Lombardenvest en Kammenstraat ..	4
1.2.2.	Bouwgeschiedenis Ganterie A. Boon	6
1.2.3.	Bouwmeester François Bollekens (1869 - na 1929)	12
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	12
1.3.1.	Ruimtelijke context en inplanting	12
1.3.2.	Woonwinkelhuis: Exterieur	13
1.3.3.	Woonwinkelhuis: Interieur.....	14
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	18
2.	Evaluerend gedeelte	18
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	18
2.1.1.	Historische waarde	18
2.1.2.	Architecturale waarde	19
2.1.3.	Artistieke waarde	20
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	20
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	20
2.4.	Juridische toestand.....	21
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	21
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	21
3.	Beheersvisie	21
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	21
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	22
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	22
4.	Bronnen	22
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	24
5.1.	Omgevingsplan	24
5.2.	Fotobijlage	24
5.3.	Cultuurgoederen	24
5.4.	Documentatie	24
5.5.	Criterionota	24

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

Het beschermingsvoorstel voor de handschoenenwinkel 'Ganterie A. Boon' in Antwerpen maakt deel uit van het thematische beschermingspakket 'Winkelinterieurs'.

In de criterianota in bijlage, wordt dit thematische pakket toegelicht. Deze criterianota werd opgemaakt in functie van de selectie en waardering van waardevolle winkelinterieurs met het oog op het behoud en de bescherming van dit erfgoed. Hierin worden de belangrijkste krijtlijnen in de evolutie van winkelinterieurs geschetst en de erfgoedwaarden en criteria besproken die aan de basis liggen van de selectie van beschermingswaardige winkels.

Naar aanleiding van ad hoc-beschermingsaanvragen voor enkele winkels in Sint-Niklaas, Antwerpen en Aalst en de publicatie *Goed bewaarde winkelinterieurs* door Katherine Ennekens (2014) werd een selectie voorgesteld van winkels die in aanmerking komen voor bescherming. Drie dossiers werden inmiddels voorgelegd. De voormalige drogisterij De Walvis in Sint-Niklaas is definitief beschermd bij ministerieel besluit van 8 oktober 2018. De beschermingsprocedure voor de muzikwinkel Rombaux in Brugge en het juwelenhuis Ruys in Antwerpen is lopende.

Voorliggend dossier betreft het beschermingsvoorstel als monument van de handschoenenwinkel 'Ganterie A. Boon' in Antwerpen. Het woonwinkelhuis in art-decostijl, werd ontworpen in 1929 door François Bollekens in opdracht van de zaakvoerder Arthur Boon. De woning, met inbegrip van het interieur van de winkel en de private vertrekken, bleef sinds de bouw nagenoeg ongewijzigd en de handschoenenzaak wordt nog steeds door verwanten uitgebaat.

In het pand zijn cultuuroederen bewaard die integrerend deel uitmaken van het beschermde monument. Voor de verdere bespreking en motivering van deze cultuuroederen wordt verwezen naar de bijlage van het ministerieel besluit.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Geografische situering en ontwikkeling Lombardenvest en Kammenstraat¹

De handschoenenwinkel werd gebouwd in 1929 en situeert zich in de Lombardenvest 2-4 nabij de straathoek met de Kammenstraat en de Nationalestraat in de Antwerpse binnenstad.

Het pand ligt in de onmiddellijke nabijheid van onder meer de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal aan de Groenplaats, het voormalige Hoofdkantoor van de Posterijen en het vroegere Modepaleis (waar Belgisch modeontwerper Dries Van Noten sinds 1989 zijn boetiek in onderbracht).

---

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Antwerpen - Stadsuitbreiding tot aan de 16de-eeuwse Spaanse Vesten* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122213> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2018: *Sint-Jorispoort* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112991> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Schermerstraat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112980> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

S.N. 2018: *Stelling van Antwerpen* [online], https://nl.wikipedia.org/wiki/Stelling_van_Antwerpen (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

LOMBAERDE P. 2009: *Antwerpen versterkt: de Spaanse omwalling vanaf haar bouw in 1542 tot haar afbraak in 1870*, Antwerpen. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 1).

MALLIET A., PLOMTEUX G. & STEYAERT R. 1993: *Architectuurgids Antwerpen*, Turnhout, IV-XIII.

Omstreeks 1250 bestond Antwerpen slechts uit een ommuurde burchtkern nabij het Steen met daarrond een half-eivormige omwalling met vijf poorten. Tijdens een eerste bloeiperiode in de 14de eeuw ontstonden nieuwe wijken met verspreide bebouwing buiten deze middeleeuwse omwalling die geleidelijk geïncorporeerd werden in het stedelijk weefsel. De zone van de Kammenstraat en Lombardenvest, het stadsdeel waar de Ganterie A. Boon zich nu bevindt, ontstond toen pas en werd bij de stad ingelijfd.

Bij de vijfde stadsuitbreiding ten tijde van de zogenaamde Gouden Eeuw van Antwerpen (15de en 16de eeuw), vergrootte het stadscentrum exponentieel. Deze stadsuitbreiding ging gepaard met de aanleg van een nieuwe meer zuidelijk, oostelijk en westelijk gelegen stadsversterking en opnieuw de incorporatie van een aantal sites en woonkernen die op dat moment buiten de stadswallen lagen. De gebastioneerde vesting was klaar in 1553 en bestond uit negen bastions, een halfbastion en vijf monumentale poorten: de Slijkpoort, Rode Poort, de Kipdorppoort, de St.-Jorispoort ook gekend als Keizerspoort en die de grootste was, én de Kronenburgpoort (later vervangen door de Begijnenpoort). Tussen 1567 en 1572 werd de vestiging nog uitgebreid met een citadel (ter hoogte van het huidige 'Zuid').

Deze vijfde stadsuitbreiding in de 16de eeuw ging gepaard met een grote demografische groei, de aanleg van tal van straten, een ware bouwwoede en doorgedreven versterking onder meer ten gevolge van een verbod op houtbouw van omstreeks 1546.

De voor de Antwerpse stadsgeschiedenis belangrijke kaart van Virgilius Bononiensis, *Urbs Antverpia*, van 1565, geeft een zeer getrouw beeld van de 16de-eeuwse toestand. De kaart illustreert de diversiteit aan historische en gewone gebouwen, straten, grachten, ruïnen, omwallingen, havenuitrusting, ... tijdens de Gouden Eeuw.² Ook de zone van de Kammenstraat en de Lombardenvest is daarop duidelijk herkenbaar.

1.2.1.1. Lombardenvest³

De Lombardenvest verbindt de Nationalestraat met de zogenaamde Vijfhoek: de kruising van Lombardenvest, Schrijnwerkersstraat, Wiegstraat, Groendalstraat en Korte Gasthuisstraat.

De straat van de actuele Lombardenvest werd na de stadsvergroting van 1314 aangelegd op de buitenkant van de middeleeuwse omheininggracht. Deze gracht of vest werd tot en met de 19de eeuw behouden en pas circa 1830 overwelfd.

De naamgeving Lombardenvest is vermoedelijk ontleend aan de 'Lombarden', Italiaanse bankiers bedrijvig in geldhandel en wisselpraktijken en die in het begin van de 14de eeuw in Antwerpen een grote bankinstelling beheerden. Een eerste Lombaerdenstraat of -vest had in die periode betrekking op de Beddenstraat nabij de Melkmarkt. Een volgende Lombardenvest lokaliseerde zich tot en met de 15de eeuw op het straatdeel langs de Korte Gasthuisstraat. In het begin van de 15de eeuw werd de straatnaam ook van toepassing op het straatdeel (waar zich nu de Ganterie A. Boon bevindt) en dat voorheen als Gillis Sandersvest gekend was.

Aan de noordzijde van de Lombardenvest hebben V-1 bommen in 1944 heel wat schade aangericht en veel historische bebouwing vernield.

---

² *Urbs Antverpia*, Kaart van Virgilius Bononiensis, 1565 (SN. s.d.: *Urbs Antverpia* [online], <http://www.flandrica.be/flandrica/items/show/1363> (geraadpleegd op 27 november 2018)). Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 2-3).

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Lombardenvest* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100875> (geraadpleegd op 11 december 2018).

1.2.1.2. Kammenstraat⁴

De Kammenstraat ligt in het verlengde van de Oude Koornmarkt en loopt tot aan de Kleine Markt. Ze bestaat uit twee delen, ligt vlak achter de Lombardenvest en snijdt de drukke Nationalestraat. De historiek en situering van deze straat wordt kort toegelicht omdat de voorgeschiedenis van de Ganterie A. Boon zich daar afspeelde.

Vertrekkend van de Oude Koornmarkt strekt de Kammenstraat zich uit over de middeleeuwse vesten. Op het kruispunt van de Lombarden- en Steenhouwersvesten stond tot 1518 de zogenaamde Cammerpoort, één van de vijf middeleeuwse poorten die tot het begin van de 14de eeuw de uiterste grens van de straat vormde.

De huidige straatnaam Kammenstraat, zou een verbastering van 'Cammerstrate' zijn. Aangenomen wordt dat het een samentrekking is van 'camme', het oude Vlaamse woord voor brouwerij, en van 'cammer' wat brouwer betekent. De straat werd reeds vermeld in de 12de eeuw en was van die tijd af gekend als het centrum van brouwerijen. Circa 1554 werden de brouwerijen overgebracht naar de 'Nieuwstad', een stadswijk die door Gilbert Van Schoonbeke aangelegd werd in de omgeving van de huidige Brouwersvliet buiten de historische stad. De in onbruik geraakte brouwerijen van de Kammenstraat werden omgevormd tot afspanningen en later kwamen ook drukkers zich in de buurt vestigen.

De Kammenstraat is heden een drukke hippe winkelstraat die onder meer gekend is vanwege de vele mode- of aan modegerelateerde zaken, en de tot muziekcentrum omgevormde Sint-Augustinuskerk.⁵

1.2.2. Bouwgeschiedenis Ganterie A. Boon

De handschoenenzaak 'Ganterie A. Boon' is al verschillende generaties lang een gevestigde waarde in de Antwerpse detailhandel.

De geschiedenis van het woonwinkelhuis Boon gaat terug op een handschoenenzaak 'Maison T. Ghianda'. Omstreeks 1884 werd deze opgericht door (twee) Italiaanse immigranten en ondergebracht in een pand achter de hoek in de Kammenstraat 21.

Op een later tijdstip breidden ze hun handelsactiviteiten uit naar twee winkelpanden die tegen de achtergevel van de woning Kammenstraat 21 paalden met adres Lombardenvest 2 en 4 om er hun atelier in onder te brengen.

Zowel het woonwinkelhuis in de Kammenstraat 21, als deze in de Lombardenvest 2 en 4, waren woningen met een oudere kern, waarvan de bebouwing minstens opklom tot en met de 16de eeuw.

1.2.2.1. Kammenstraat 21⁶

Het omstreeks 2004 afgebroken woonwinkelhuis in de Kammenstraat 21 klonk minstens tot de 16de eeuw op. De figuratieve kaart van Virgilius Bononiensis, Urbs Antverpia, van **1565** geeft de directe omgeving van het pand in de 16de eeuw weer. Het gebouw is er niet met zekerheid op te identificeren, maar het stadsplan geeft zeer mooi de typische

---

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kammenstraat* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100856> (geraadpleegd op 11 december 2018).

⁵ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Sint-Augustinuskerk* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5092> (geraadpleegd op 11 december 2018).

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *De Rode Zee* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5086> (geraadpleegd op 11 december 2018).

smalle en ondiepe stenen breed- en diephuizen van twee of drie boulagen onder steile zadeldaken met (zij)trapgevels weer.⁷

De 16de-eeuwse opbouw bleef tot en met de tweede helft van de 20ste eeuw behouden. In tegenstelling tot veel andere panden werd de trapgeveltop in de loop van de 18de of het begin van de 19de eeuw niet afgebroken en vervangen door een lijstgevel. Dit blijkt uit bewaard fotografisch materiaal van de jaren 1920 (Stadsarchief) en 1976 (Inventaris Bouwkundig Erfgoed).⁸ Op deze foto's is tevens te zien dat het woonwinkelhuis, waar 'Maison T. Ghianda' werd in ondergebracht een traditioneel diephuis van twee traveeën en drie boulagen onder een pannen zadeldak betrof. De trapgevel van vijf treden met een overhoeks topstuk, voorzien van typische ankers met een gekrulde spie en drielicht met waterlijsten, was in de loop van de 20ste eeuw gecementeerd. De pui was aangepast aan de latere winkelfuncties.

Op het Primitief Plan van circa 1830-1834, opgetekend door landmeter Reuflet, heeft de smalle woning aan de Kammenstraat 21 een rechthoekige plattegrond. Het pand ligt kadastraal in de 3de afdeling, sectie C, aanvankelijk met perceelnummer 1955 dat later werd gewijzigd in 1908.⁹

Volgens de overlevering vestigden de Italiaanse heren hun handschoenenzaak 'Maison T. Ghianda' in 1884 in dit pand. Op dat tijdstip hadden ze het gebouw nog niet in hun bezit. Voortgaande op de bewaarde bouwplannen was de woning op dat moment eigendom van de heer Van Tiggelen-Geerts uit de Diepestraat die in 1892 door timmerman-aannemer Eug. Voet een reclamebord liet maken.¹⁰

De daaropvolgende jaren werd verder geïnvesteerd in het handelspand. Dit blijkt uit aanvragen voor de plaatsing van rolgordijnen en reclameborden en werken aan het uitstalraam.

De inrichting van de handelszaak van 'Maison T. Ghianda' in de Kammenstraat nabij de Groenplaats was trouwens een zeer goede beslissing. Tal van winkels of bedrijfjes onder meer gerelateerd aan kleding, kledingaccessoires, stoffen of lijngoed, en mode concentreerden zich rond de eeuwwisseling in dit stadsdeel. Een gedrukt blad opgemaakt in **1898** door Aug. Gervais voor het 'Comité Général des Assureurs contre incendie', geeft een idee van de verschillende handelsfuncties in deze zone in 1898.¹¹

De handelszaak in de Kammenstraat 21 werd wellicht pas rond de eeuwwisseling officieel verworven door de gebroeders Ghianda. In 1902 dienden ze in eigen naam bij de stad een aanvraag in om een uithangbord te mogen plaatsen.¹² Tot en met 1926 bleef de familie

---

⁷ *Urbs Antverpia*, Kaart van Virgilius Bononiensis, 1565 (SN. s.d.: *Urbs Antverpia* [online], <http://www.flandrica.be/flandrica/items/show/1363> (geraadpleegd op 27 november 2018)). Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 2-3).

⁸ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#10560. AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *De Rode Zee* [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5086> (geraadpleegd op 11 december 2018). Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 18).

⁹ Kadasterarchief Antwerpen, Primitief Plan Antwerpen, sectie C, percelen 1604 tot 2037, door landmeter A.J.Noel Reuflet. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 6-7).

¹⁰ Stadsarchief Antwerpen, Bouwdossiers, 1892#1305.

De aanvraag werd ingediend op 10 september 1892 én het college nam een beslissing op 30 september 1892.

¹¹ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, 12#3227. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 15-16).

¹² Stadsarchief Antwerpen, Bouwdossiers, 1902#1389.

De aanvraag werd door Ghianda T. ingediend op 20 juni 1902 én het college nam een beslissing op 28 juni 1902.

Ghianda aanvragen indienen om onder meer keldergaten of het dak te mogen herstellen of aan te passen.

Een ongedateerde foto bewaard in het stadsarchief Antwerpen, maar te situeren tussen 1925-1926 (na de bouw van het Warenhuis Vaxelaire-Claes zichtbaar op de achtergrond) en 1929 (voor de verplaatsing van Arthur Boon) geeft de toestand van de trapgevelwoning voor of omtrent de overname door Boon weer.¹³ De Kammenstraat 21 draagt nog de gevelopschriften 'Maison Ghianda' en 'Fabrique de Gants'. De begane grond wordt volledig ingenomen door een neoclassicistische pui bestaande uit een winkelvenster met beglaasde voordeur onder een kroonlijst met stoffen luifel. De huisnaam is in boogvorm geschilderd op de vitrine. In de etalage worden handschoenen op horizontaal geplaatste legplanken tentoongesteld.

De foto is bijkomend interessant omdat ook het aanpalende hoekpand Kammenstraat 19 met huisnaam 'Aux Six Coins' en op dat moment gekend als 'Chapellerie Maisin C Stoop' mee voorgesteld wordt.

Volgens de familiegeschiedenis nam Arthur Boon, grootoom van de huidige eigenaars, in het midden van de jaren 1920 de handschoenenzaak over en veranderde hij de naam in Ganterie A. Boon. Op een bewaarde hoofding prijst hij zichzelf ook aan als 'Maison T. Ghianda / successeur / opvolger / Arthur Boon'. Zijn 'Manufacture de Gants de peau', gevestigd in de Kammenstraat 21 en in de Lombardenvest 2-4, biedt handschoenen in diverse materialen en kousen aan. Dit wordt bevestigd door een foto van omstreeks 1929 waar op de achtergrond te zien is dat het gevelopschrift 'Maison T. Ghianda' boven de pui van de Kammenstraat 21 gewijzigd was in 'Ganterie A. Boon'.¹⁴

1.2.2.2. Lombardenvest 2-4

De handelspanden Lombardenvest 2-4 waren in het begin van de 20ste eeuw ingericht als atelier voor 'Maison T. Ghianda'. In 1929 werden ze door Arthur Boon afgebroken en vervangen door het huidige woonwinkelhuis Ganterie A. Boon. Ook deze panden klommen minstens op tot de 16de eeuw. De oorspronkelijke tongewelfde kelders bleven evenwel bewaard en werden in de 'nieuwbouw' van 1929 geïntegreerd.

Het is niet mogelijk deze kleine 16de-eeuwse woonhuizen exact te lokaliseren op de fraaie kaart van Virgilius Bononiensis, *Urbs Antverpia*, van **1565**. De kaart illustreert evenwel zeer goed de dichtheid en densiteit van bebouwing in de tweede helft van de 16de eeuw ter hoogte van de Kammenstraat 21 en Lombardenvest 2 en 4. Qua voorkomen betroffen het overwegend smalle en ondiepe stenen breed- en diephuizen van twee of drie bouwlagen onder steile zadeldaken met (zij)trapgevels.¹⁵

Deze 16de-eeuwse opbouw bleef lang behouden. In de loop van de 18de of begin 19de eeuw werden de trapgeveltoppen van de Lombardenvest 2 en 4 vervangen door een lijstgevel, zoals trouwens courant gebeurde in stedelijke context. De trapgevels werden verwijderd of gewijzigd in een volwaardige verdieping met rechthoekige vensters. Zoals te zien is op een bewaarde foto van beide woonwinkelhuizen omstreeks 1929.¹⁶ De trapgeveltop van het handelspand Kammenstraat 21 daarentegen werd in de 18de en 19de eeuw niet gewijzigd en bleef tot het begin van de 21ste eeuw bestaan.

---

¹³ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#10560. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 18).

¹⁴ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#209 en FOTO-OF#6424. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 19).

¹⁵ *Urbs Antverpia*, Kaart van Virgilius Bononiensis, 1565 (SN. s.d.: *Urbs Antverpia* [online], <http://www.flandrica.be/flandrica/items/show/1363> (geraadpleegd op 27 november 2018)). Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 2-3).

¹⁶ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#209 en FOTO-OF#6424. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 19).

De plattegrond van beide panden aan de Lombardenvest 2-4 wordt voor het eerst duidelijk weergegeven op het Primitief plan van circa **1830-1834** opgetekend door landmeter Reuflet. De woningen bevinden zich in sectie C, aanvankelijk met perceelnummers 1874 en 1875 die vervolgens gewijzigd werden in 1906 en 1907.¹⁷ De kleine rechthoekige oppervlakte van de verschillende gebouwen valt daarbij op. Een percelering die naar alle waarschijnlijkheid teruggaat tot de laat-middeleeuwse of 16de-eeuwse toestand.

De bouwevolutie van de woning Lombardenvest 2 kan deels gereconstrueerd worden aan de hand van bewaarde bouwdoSSIERS. Voor de woning Lombardenvest 4 zijn er geen voorhanden.

De oudste bewaarde voorstelling van de woning Lombardenvest 2 is een bouwplan gevoegd bij een bouwaanvraag van **1836**. Eigenaar 'Gouberdie', schouwveger van beroep, diende op 24 maart 1836 een aanvraag in bij de stad om de voorgevel van zijn eigendom te mogen verfraaien.¹⁸

Volgens het bouwplan betreft het een smal gebouw van slechts twee traveeën en drie bouwlagen waarbij de vensteropeningen naar boven toe verkleinen. De trapgevel is niet meer aanwezig. Kenmerkend voor de periode en de typologische evolutie van winkelpanden, volgt de begane grond nog de traditionele ritmering van de vensters en travee-indeling. De vitrine is niet groter dan het bestaande venster. Enkel de pilasters aan het benedenraam (links) en de voordeur (rechts) en de puilijst accentueren de winkelfunctie.

Een tweede gevelplan dateert van **1868**.¹⁹ Architect Henry Redig tekende dit plan in opdracht van de heer Gobardi, mogelijk een andere schrijfwijze voor 'Goubardie', om de gevel te mogen wijzigen. De veranderingswerken omvatten een verhoging en verbreding van de vitrine, de versmalling van de inkomdeur en de plaatsing van smallere pilasters en puilijst. Kortom de omvorming van de begane grond tot een volwaardige winkelpui in een neoclassicistische getinte stijl.

In het laatste kwart van de 19de eeuw werd de woning Lombardenvest 2 bewoond door de heer Ludovicus Van den Eynde, horlogemaker, die er een muziekwinkel uitbaatte. Volgens een briefhoofd kon men er terecht voor 'Instruments de Musique. Cordes de Napels. Etc. Etc'. In 1875 en in 1879 diende hij een aanvraag in om een reclamebord te mogen plaatsen.²⁰

Omstreeks **1882** was de woning Lombardenvest 2 in het bezit van de heer S'Jongers. Deze rentenier die volgens de bewaarde bouwplannen zelf in de Carnotstraat 85 woonde bezat nog eigendommen in de Antwerpse binnenstad. Voortgaande op gegevens opgenomen in de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed liet hij zo ook het aanpalende hoekpand,

---

¹⁷ Kadasterarchief Antwerpen, Primitief Plan Antwerpen, sectie C, percelen 1604 tot 2037, door landmeter A.J.Noel Reuflet. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 6-7).

¹⁸ Stadsarchief Antwerpen, BouwdoSSIERS, 1836#364.

De aanvraag werd door Gouberdie ingediend op 24 maart 1836 én het college nam een beslissing op 31 maart 1836. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 11).

¹⁹ Stadsarchief Antwerpen, BouwdoSSIERS, 1868#30.

De aanvraag werd door architect Redig ingediend voor Gobardi op 25 januari 1868 én het college nam een beslissing op 4 februari 1868. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 12).

²⁰ Stadsarchief Antwerpen, BouwdoSSIERS, 1875#215 en 1879#1069.

De eerste aanvraag werd door Van den Eynde L. ingediend op 22 maart 1875 én het college nam een beslissing op 9 april 1875.

De tweede aanvraag werd door Van den Eynde L. ingediend op 25 september 1879 én het college nam een beslissing op 3 oktober 1879.

Kammenstraat 19, omstreeks 1881 door aannemer Guillaume Claes moderniseren.²¹ In dit gebouw, gekend als 'Aux Six Coins' was rond de eeuwwisseling de hoedenwinkel 'Chapellerie Maisin C. Stoop' gevestigd.²²

De heer S'Jongers diende via aannemer Claes op 15 maart 1882 een aanvraag bij de stad in om het uitstalraam te mogen veranderen en vergroten.²³ Volgens het bijgevoegde plan verkreeg de winkelpui het uitzicht in neoclassicistische getinte stijl dat ze behield tot en met de sloop in 1929. De smalle winkel deur situeerde zich rechts; het verbrede winkelraam boven een plint was gevat tussen flankerende pilasters; de pui werd gemarkeerd door een overstekende puilijst. Het is niet bekend of de muziekhandel van de heer Van den Eynde er dan nog gevestigd was.

Zeven jaar later in **1889**, diende bouwmeester Frans Smet-Verhas voor de heer S'Jongers een nieuwe aanvraag voor veranderingswerken in.²⁴ Deze maal betrof het een aanpassing aan de winkelinrichting op de begane grond. De begane grond van de smalle ondiepe woning werd door een dwars tussenwandje in twee gedeeld: vooraan de winkel, achteraan de keuken. Een nieuwe steektrap leidend naar de bovenverdiepingen werd in de rechterachterhoek (zuidwesthoek) vlak naast een rookkanaal (tegen de zuidelijke achtermuur) geplaatst. Deze toestand bleef quasi onveranderd tot en met de slooppaanvraag in 1929.

Doordat eigenaars veelal een aanvraag voor veranderings- of renovatiewerken bij de stedelijke diensten indienden, is het niet altijd mogelijk te achterhalen welk type zaak er gevestigd was of wie de zaakvoerder was.

Voortgaande op een gedrukt blad opgemaakt in **1898** door Aug. Gervais voor het 'Comité Général des Assureurs contre incendie', op basis van de kadastrale kaart met notering van de verschillende handelsfuncties, zijn de bestemmingen van de panden in 1898 bekend.²⁵ De woning Lombardenvest 2 werd geregistreerd als café. Het aanpalende pand Lombardenvest 4 als boetiek.

1.2.2.3. Bouw Ganterie A. Boon 1929

Arthur Boon behield slechts een beperkte tijd na zijn overname de beide handelszaken in de Kammenstraat 21 en de Lombardenvest 2-4. In 1929 deed hij een aanvraag bij de stedelijke diensten om de twee woningen in de Lombardenvest af te breken en zijn zaak daar in een moderne nieuwbouw te mogen onderbrengen. Mogelijk speelde de recente voltooiing van het grootwarenhuis Vaxelaire-Claes in art-decostijl naar een ontwerp door de Parijse architect G.J. Mauge en de Brusselse architect Edmond Franken-Willemaers, met een uit- en ingang recht tegenover hem een niet te onderschatten rol in zijn beslissing.²⁶ Het pand in de Kammenstraat 21 werd daarna afgestoten.

---

²¹ BRAEKEN J. 2017: *Neoclassicistisch winkelhuis* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/5085> (geraadpleegd op 11 december 2018).

²² Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, GP#10560. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 18).

²³ Stadsarchief Antwerpen, Bouwdossiers, 1882#319.

De aanvraag werd door G. Claes voor S'Jongers ingediend op 15 maart 1882 én het college nam een beslissing op 27 maart 1882. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 13).

²⁴ Stadsarchief Antwerpen, Bouwdossiers, 1889#959.

De aanvraag werd door F. Smet-Verhas voor S'Jongers ingediend op 15 juni 1889 én het college nam een beslissing op 1 juli 1889. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 14).

²⁵ Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, 12#3227. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 15-16).

²⁶ BRAEKEN J. 2018: *Warenhuis Vaxelaire-Claes* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/4019> (geraadpleegd op 11 december 2018).

Dankzij de bewaarde bouwplannen en een foto genomen op het moment van de uitverkoop, is de toestand van de twee smalle 16de-eeuwse gebouwen in de Lombardenvest 2-4, waarvan de kelders bewaard bleven, bekend.²⁷

De twee eenvoudige panden, van twee traveeën en drie bouwlagen onder pannen zadeldaken, hadden een verschillende bouwhoogte. Omstreeks 1929 hadden de trapgevels al lang plaats gemaakt voor een rechte lijstgevel. De begane grond werd ingenomen door twee winkelpuien in neoclassicistische stijl overeenkomstig de bewaarde 19de-eeuwse bouwplannen. Deze werden gekenmerkt door een verdiepte inkomdeur rechts (westen) en een winkelraam met lage plint. De huisnaam was op elke vitrine boogvormig aangebracht. De opschriften 'Fabrique de gants' en 'Maison Ghianda' waren respectievelijk geschilderd ter hoogte van het hoofdgestel en op de borstwering van beide panden. Boven de winkelpuien was er een groot paneel aangebracht met aankondiging in beide landstalen van de uitverkoop met een deels leesbaar opschrift 'Wegens veranderingswerken / [ ] De [transformations] / [algemenen] Uitverkoop : Liquidation totale'.

Arthur Boon diende voor zijn nieuwbouwproject in de Lombardenvest 2-4 in 1929 twee bouwdoSSIERS in art-decostijl in naar ontwerp van architect François Bollekens, die beide door de stedelijke diensten werden vergund. Blijkbaar was dit het uitgelezen moment om de huisnaam definitief te wijzigen. In de door Bollekens ontworpen gevelopschriften is er geen sprake meer van Maison T. Ghianda, maar doet de naam Ganterie A. Boon officieel zijn intrede. Beide ontwerpen voorzagen in een winkel, met op de hogere verdiepingen een woongedeelte, atelier en opslagruimte. Het eerste ambitieuzere ontwerp dateerde van februari 1929. Het voorzag in een extra entresol boven de pui, een bow-window op de bel-etage, smeedijzeren balkons en borstweringen, en een lift in het interieur. Uiteindelijk gaf Arthur Boon er de voorkeur aan het tweede iets beperktere project van juli 1929 te realiseren. Het uitwendig voorkomen en de decoratieve afwerking in art-decostijl leek sterk op het voorgaande ontwerp. De binnenindeling was veel functioneler uitgewerkt.

Onderzoek door Jo Braeken voor de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed wees uit dat de Ganterie A. Boon tot de laatste realisaties van architect Bollekens behoort. Volgens dit onderzoek mag bovendien aangenomen worden dat schrijnwerkerij Bollekens verantwoordelijk was voor de uitvoering van het volledige winkelinterieur (zie verder 1.2.3.).

De handschoenenzaak bleef in het bezit van de familie en groeide uit tot een gekende zaak. Het woonwinkelhuis onderging tot op heden bijna geen veranderingen. Enkel in de jaren 1950 werd een neonverlichting aan de voorgevel bevestigd, in het winkelinterieur werden twee luchters in melkglas toegevoegd en TL-verlichting in de vitrine geplaatst.

Het huis Boon was gekend voor de mooi versierde vitrines en tijdelijke feestverlichting, zoals blijkt uit in het stadsarchief bewaarde foto's van de Gazet van Antwerpen.²⁸

Tot op heden worden kwaliteitsvolle handschoenen voor dames en heren verkocht, overwegend afkomstig van Franse en Italiaanse ontwerpers. Het huis heeft geen eigen productieatelier meer, maar herstellingen worden nog steeds ter plaatse manueel uitgevoerd.

---

²⁷ Stadsarchief Antwerpen, BouwdoSSIERS, 1929#32797; 1929#34114.

Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#209 en FOTO-OF#6424. Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 19-22).

²⁸ Zie bijlage 5.4. Documentatie (foto 23-24).

1.2.3. Bouwmeester François Bollekens (1869 - na 1929)²⁹

François Bollekens werd in 1869 geboren als Franciscus Eugenius Bollekens. Hij was de enige zoon van Eugène Bollekens (°Brussel, 10/03/1840) en Regina Johanna Hagens.

Vader Eugène Bollekens, startte in 1858 samen met zijn jongere broer François-Jérôme Bollekens (Antwerpen, 29/09/1849 - Antwerpen, 11/11/1905) een schrijnwerkerij in de Jezusstraat in Antwerpen. Geïnspireerd door de technische vernieuwingen in Groot-Brittannië richtten de broers een grotere industriële schrijnwerkerij op en verhuisden hun atelier naar de Appelmansstraat. De Ateliers de Construction E. & F. Bollekens Frères, vanaf 1877 gevestigd in de Pelikaanstraat, kende een zeer groot succes. Het bedrijf was gespecialiseerd in de productie van sierlijsten, jaloezieën, rolluiken, deurstijlen, kroonlijsten en winkelpuien. Ze voerden ook grote opdrachten uit in Antwerpen, zoals het houtwerk van de 'Zuidstatie', van de Nationale Bank, van de nieuwe 'Middenstatie' (het huidige Centraal Station) enz.

Vanaf 1895 zette François-Jérôme, de oom van architect François Bollekens, de zaak alleen verder. Omstreeks 1909-1910 werd het bedrijf, inmiddels overgenomen door de drie zonen van François - Eugène, Isidore en Joseph en in binnen- en buitenland gekend als 'Bollekens Frères' - onder de naam Jéro ook actief in de vliegtuigbouw. Tijdens de Eerste Wereldoorlog diende het luchtvaartbedrijf Jéro, die vliegtuigen leverde aan de Belgische overheid, Antwerpen te verlaten en zich naar het buitenland te verplaatsen. Uiteindelijk werden de activiteiten daar stopgezet. De bedrijfsleiders keerden na de Eerste Wereldoorlog terug naar België, waarna Eugène met zijn zoon Charles het rolluik- en vensterblindenbedrijf in Antwerpen verderzette.

François Bollekens huwde op 1 oktober 1898 Bertha Rosalia Préseau, dochter van Joanna Catharina Préseau. Over zijn loopbaan als architect is niet zoveel bekend. Hij was vooral in Antwerpen actief van de late jaren 1880 tot eind jaren 1920. Hij voerde meerdere opdrachten uit voor zijn vader Eugène en zijn schoonmoeder Jeanne Préseau.

Het woonwinkelhuis Ganterie A. Boon behoort tot laatste realisaties van François Bollekens. Van zijn gekende gerealiseerde bouwwerken is de Ganterie het enige in art-decostijl. Gezien de bijzondere aandacht die besteed werd aan en de hoge kwaliteit van het houtwerk in de Ganterie, is het zeer waarschijnlijk dat het familiebedrijf Bollekens instond voor de uitvoering van het winkelinterieur en het schrijnwerk op de bovenverdiepingen.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. Ruimtelijke context en inplanting

Het woonwinkelhuis Ganterie A. Boon bevindt zich in de Antwerpse binnenstad in een stadsdeel dat vanaf de 14de eeuw bij de derde stadsuitbreiding ontwikkeld werd. Omstreeks de tweede helft van de 16de eeuw was dit een zeer dichtbebouwd gebied.

De huidige omgeving wordt overwegend bepaald door de 19de- en 20ste-eeuwse stedenbouwkundige ontwikkelingen en bouwprojecten. De Ganterie ligt nabij de straathoek met het zsvoudige kruispunt met de Kammenstraat, Steenhouwersvest en de Nationalestraat, een drukke winkelstraat en belangrijkste verkeersas leidende naar de Groenplaats.

---

²⁹ BRAEKEN J. s.d.: *Bollekens François* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/394> (geraadpleegd op 11 december 2018).

S.N. 2018: *Jero (vliegtuigfabrikant)* [online], [https://nl.wikipedia.org/wiki/Jero_\(vliegtuigfabrikant\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Jero_(vliegtuigfabrikant)) (geraadpleegd op 11 december 2018).

VERSELE R. & WUYTS G. s.d.: *De "Vieilles Tiges" van de Belgische luchtvaart. Gedenkschrift van de Belgische luchtvaart. Gebroeders Bollekens. Vliegtuigbouwers 1909-1917* [online], <http://www.vieillestiges.be/files/memorials/MABBollekens-NL.pdf> (geraadpleegd op 11 december 2018).

Het erfgoedrelict ligt in de onmiddellijke nabijheid van belangrijke historische gebouwen en sites zoals onder meer de Onze-Lieve-Vrouwe Kathedraal en de Groenplaats, het vroegere Modepaleis en Sint-Andries, het vroegere Postgebouw, het vroegere Hotel Saint-Antoine, het Bisschoppelijk Paleis enz.

Het volledig onderkelderde maar ondiepe woonwinkelhuis beslaat een rechthoekig perceel, ontstaan door de samenvoeging van twee kleinere percelen. Het pand is thans volledig ingebouwd door jongere nieuwbouw of vernieuwbouw.

Op de begane grond bevindt zich de winkel. De vroegere woonvertrekken situeren zich op de bovenverdiepingen.

1.3.2. Woonwinkelhuis: Exterieur

Het in het straatbeeld opvallende woonwinkelhuis Ganterie A. Boon, met handelszaak op de begane grond aan de Lombardenvest, telt drie traveeën en vier bouwlagen onder een plat dak. Het werd gerealiseerd in 1929 in art-decostijl. Het gebouw is vanouds volledig ingebouwd waardoor enkel de straatgevel muuropeningen heeft en decoratief uitgewerkt werd.

De exterieurafwerking uit 1929 met de gevelbrede winkelpui bleef integraal behouden en correspondeert quasi volledig met het bewaarde bouwplan van François Bollekens.

De winkelverdieping wordt gemarkeerd door een met zwart marmer beklede winkelpui en dito plint. De winkelpui omvat twee grote vitrines, met centraal een verdiept portaal of inkompartij met meerhoekige beglaasde winkel deur met gestileerde handgreep. Zowel het strakke hout- als glaswerk van de winkelpui is origineel en draagt in het bovenlicht over de gehele breedte een gefumeerd geschilderd opschrift 'Ganterie / A. Boon / Handschoenen' boven een smalle strook met huisnaam 'Gants-Gloves / A. Boon. / Handschoenen' dat ook op het bouwplan aangegeven is.

De huidige neonverlichting met de huisnaam 'Ganterie / A. Boon / Handschoenen' aan de voorgevel is van naoorlogse datum. Wellicht werden gelijktijdig het jongere ijzeren rolluik geplaatst en de TL-verlichting in de vitrines.

Aan de geveleinden net boven de marmeren bekleding zijn twee gestileerde medaillons in de puilijst verwerkt. Volgens het bewaarde bouwplan waren hier de thans verdwenen metalen uithangborden met opschrift 'A. Boon' verankerd.

Vanaf de eerste verdieping is het woonwinkelhuis bekleed met een natuurstenen parament, wat voor een kleurrijk contrast zorgt met de afwerking van de begane grond. De vormgeving is zeer strak en vertoont tal van decoratieve art-decostijlelementen.

De verticaliserende opbouw wordt versterkt door de begrenzende pilasters en postamenten met bekronende akroteria, de halfzuiltjes tussen de vensters die bovenaan uitlopen in gestileerde uitwaaijende plantenslingers, en de gecanneleerde panelen op de borstweringen. De lijstgevel wordt bovenaan afgetopt door een trapezoïdaal fronton met de huisnaam 'Ganterie A. Boon', en een topstuk in de vorm van een bloemenkorf.

De rechthoekige vensters zijn gevat in oplopende, geprofileerde omlijstingen. Op de derde verdieping zijn de bovenhoeken van de vensters afgeschuind. De afgeronde hardstenen lekdrempels zijn onderaan versierd met zeer verfijnd uitgevoerde bloemenranken en dito art-decoconsoles zoals in detail ook opgetekend op het bouwplan van 1929.

De vensteropeningen verkleinen naar boven toe en hebben per niveau verschillend houtwerk. De schuiframen op de eerste verdieping hebben een driedelig bovenlicht, de T-vormige ramen op de tweede verdieping hebben een gedeeld bovenlicht, én de kleinste vensters op de derde verdieping hebben aan de straatzijde ter beveiliging een laag ijzeren hekje met gedraaide spijlen.

1.3.3. Woonwinkelhuis: Interieur

1.3.3.1. Kelders

Het woonwinkelhuis is volledig onderkelderd. De twee tot de 16de eeuw opklimmende kelders zijn bereikbaar via een bakstenen kwartslagtrap onder het trappenhuis.

De twee massieve en vrij hoge gewitte tongewelfde kelders zijn loodrecht op de straat georiënteerd.³⁰ Dankzij de in 1929 gemaakte deuropening in de gemeenschappelijke scheidingswand tussen beide kelders, is de dikte van de muren zichtbaar.

De oorspronkelijke 16de-eeuwse constructie bleef integraal behouden. De indeling werd in 1929 door de toevoeging van tussenwanden en tussendeuren gewijzigd. Elke kelder werd in twee opgedeeld: de oostelijke kelder voor de stockage van kolen, de westelijke kelder voor de opslag van goederen, voedingswaren en wijn onder meer herkenbaar aan de typische gemetste wijnrekken tegen de westelijke buitenmuur. Twee beglaasde houten keldervensters geven uit op de straat. De 'ingevoegde' stockageruimtes worden afgesloten door een tussenwand met vier groengrijs geschilderde beglaasde houten deuren.

De vloer is bedekt met donkergrijze tegels. Voor de trap is er een septische put onder een zware hardstenen afdekplaat, die volgens het bouwplan van 1929 een reeds bestaande put is. Volgens de overlevering verstopte de heer Arthur Boon tijdens de Tweede Wereldoorlog er bronzen beelden in.

1.3.3.2. Winkelinterieur

De winkel neemt volledig de begane grond in, met uitzondering van twee hoekjes achteraan waar zich een toilet (zuidoost) en de traphal (zuidwest) bevinden. Het opmerkelijke begin 20ste-eeuwse winkelinterieur is ontworpen volgens een totaalconcept in art-decostijl en kenmerkt zich door een uitzonderlijk verfijnde afwerking en kwaliteitsvol materiaalgebruik. Het winkelinterieur bleef integraal bewaard, inclusief de verlichtingsarmaturen, het vaste en losse meubilair.

De symmetrisch opgevatte binneninrichting en plaatsing van de meubels correspondeert volledig met het goedgekeurde ontwerp van architect Bollekens van 1929.

De ruimte wordt vanaf de centrale inkomdeur in twee delen gedeeld met in de as een verdiepte 'alkoof' met spiegels, twee palmetvormige wandluchters in opaline, een geïntegreerde marmeren schouw, nog in werking zijnde kolenkachel én een bewaarde kassa bovenop een vrijstaande houten console. In de eigenlijke winkel was het linker- of oostelijk gedeelte voorbehouden voor de herenafdeling, het rechter- of westelijk gedeelte voor de damescollectie. Elke zone was en is voorzien van een eigen vrijstaande toonbank met daarachter de traditioneel bijhorende loopplank.

De wanden van de rechthoekige winkelruimte zijn onderaan bekleed met een zeer lage marmeren plint. Daarboven zijn over de volledige wandhoogte een ensemble van eiken wandkasten met driedelige opbouw aangebracht: onderaan gesloten kasten, vervolgens open rekken voorzien voor de plaatsing van de handschoendozen én daarboven een brede houten boord met ingewerkt melkloodglas waarachter verlichting die voor een gedempte lichtinval zorgen. Hetzelfde materiaal is toegepast voor het bovenlicht van de alkoof. De omlopende kasten- en houtwanden zijn afgewerkt met een verdiept paneeldecor met afgeschuinde hoeken, zoals in de winkeldeur, gecanneleerde art-decoprofielen, keperfriezen en geïntegreerde spiegels. Dezelfde verfijnde vormgeving en hoogstaand materiaalgebruik is ook terug te vinden in de tweedelige vitrine zelf. De uitstalramen worden aan de straatzijde van de winkelruimte gescheiden door beglaasde etalagedeuren met decoratief uitgevoerde raamindelingen. De ruimte onder de etalage werd benut voor de plaatsing van de radiatoren en nog een paar gesloten kasten. De houten uitstalramen hebben aan de straatzijde een afgeschuinde boord waarin het huisnummer 2 is verwerkt. De zijwanden van de etalages zijn bekleed met spiegels, waardoor de tentoongestelde

---

³⁰ Volgens het bouwplan van 1929 is de hoogte van de kelders 2,70m.

waren op de verstelbare glazen legplanken op metalen houders extra tot hun recht komen. De actuele verlichting van de uitstalramen betreft een combinatie van jongere TL-verlichting met spots.

De winkel deur tussen beide vitrines bewaart binnenin de originele gestileerde deurklink in art-decostijl.

De fraaie en originele vloer bestaat uit in de massa gekleurde, drooggeperste tegels in diabolovorm (krakelingen), vermoedelijk van Belgisch fabricaat (Céramique Nationale de Welkenraedt, La Nouvelle Céramique Amay of C.G.C.B Jurbise). Deze tegels in de tinten oker, roze en bordeaux, zijn gelegd volgens een kruisvormig patroon, zoals vaak toepast in gebouwen van de Amsterdamse School.³¹

De gepleisterde zoldering is opgedeeld in verschillende verdiepte panelen, waartegen centraal een achthoekig verlichtingselement werd aangebracht omgeven door het motief van gestileerde bloemenkransen. Vanwege de zwakte van deze lichtbron werd de verlichting in de jaren 1950 uitgebreid met twee plafondluchters in melkloodglas boven de toonbanken.

Aan weerszijde van de 'alkoof' bieden ingewerkte deuren toegang tot respectievelijk een toilet (oostkant) en een wenteltrap naar de bovenverdiepingen (westkant).

De smalle ruimte achter de deur in de zuidoosthoek is in twee opgedeeld. Vooraan is er een deels betegeld voorhalletje met wastafeltje; achter een tweede deur is er een toiletje deels voorzien met oud behangpapier met bloemmotiefjes. Deze ruimte wordt momenteel gebruikt als berging.

De zeer smalle traphal in de zuidwesthoek die tot het privégedeelte behoort is niet zichtbaar vanuit de winkel. De ruimte met stenen vloer wordt visueel afgescheiden door de houten betimmering.

De trap heeft een merkwaardige ronde koperen of messing trappaal die onderbroken wordt en overgaat in de ronde spil die doorloopt tot de derde verdieping. De steile leuning heeft zeer gestileerde gebogen spijlen.

De trapwand is ter hoogte van de begane grond voorzien van een marmeren lambrisering en daarboven bekleed met een soort donkerbruine lincrusta die geïnspireerd lijkt op rechthoekige vellen goudlederbehang.

Onder de trapkast is de toegang naar de oudere kelder (zie hoger punt 1.3.3.1).

1.3.3.3. Verdiepingen

De bovenverdiepingen worden eveneens gekenmerkt door een uitgekiend ruimtegebruik. Architect Bollekens slaagde er in de beschikbare oppervlakte per verdiep maximaal te benutten door te werken met ingemaakte kasten en de weloverwogen plaatsing van vaste elementen en spiegels. Ook de bewuste keuze voor een zeer smalle tot de derde verdieping doorlopende traphal en de plaatsing per niveau van een smalle gang parallel aan de zuidelijke achtergevel maakten hier deel van uit.

1.3.3.4. Eerste verdieping

De spiltrap geeft op de eerste verdieping direct uit op de smalle gang, die onder meer verlicht wordt door een lichter in art-decostijl. De gangvloer is samengesteld uit bordeauxrode wit geaderde marmeren platen die tevens hernomen worden in de hoge lambrisering. Boven de lambrisering zijn de gangwanden afgewerkt met een kwaliteitsvolle figuratieve schildering met bloemen en vogeltjes (waaronder een felgekleurde papegaai)

---

³¹ Beschrijving overgenomen van BRAEKEN J. 2017: *Ganterie A. Boon*, [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/5456> (geraadpleegd op 27 november 2018), met verwerking van informatie over de tegelvloer verkregen van M. Baeck (20 februari 2017).

tegen een warm groene achtergrond. Het tafereel stelt vogels en bloemenranken voor tussen recht en rondbogig latwerk, waardoor de setting van een tuinprieel of loofgang wordt geïnsinueerd. In een uitgespaarde rondbogige nis tegen de zuidgevel is een grote spiegel geplaatst, recht tegenover de brede eveneens rondbogige beglaasde woonkamerdeur, waardoor het ruimtelijk effect wordt versterkt. Aan weerskanten van de spiegel is een tweearmige kandelaar met blad- of bloemvorm geplaatst.

Ten einde van de gang, aan de oostkant, is achter de houten deur een toilet met lavabootje ingericht. Dit sanitair blok bevindt zich boven deze op de begane grond en onder deze van de tweede verdieping. De kleine ruimte heeft een tegelvloer met geometrisch patroon en bewaard behangpapier met slingerende groene en rode blaadjes.

Twee gangdeuren behielden hun gestileerde klinken en meerhoekige sleutelplaatjes in art-decostijl.

De woonkamer annex keuken bevinden zich op de eerste verdieping aan de straatzijde (ten noorden), zoals op het uitgevoerde bouwplan van 1929 was voorzien.

De woonkamer (ten noordoosten) is een zeer aangename lichte ruimte, die betreedbaar is via de reeds vermelde rondbogige dubbele deur met waaivormig vast bovenlicht met centraal bladmotief en vleugels opgedeeld in achtdelige roeden.

De bewaarde originele aankleding van de kamer oogt niet art deco. Een afwerking in eclectische stijl werd toegepast, al werden de decoratieve art-decobloemmotieven verwerkt in het parament van de voorgevel in de woonkamer op verschillende plaatsen hernomen.

De ruimte wordt optisch vergroot door de plaatsing van een rondboogvormige spiegel, gevat in een houten geprofileerde lijst met bloem als topstuk en geflankeerd door twee tweearmige kandelaars met blad- of bloemvorm, centraal tegen de oostwand. Daaronder werd een afgeronde lage grijs-wit geaderde schouwmantel eveneens met bloemmotief geplaatst. Rechts van de haard is een in de muur ingemaakte open kast, zoals voorzien op het bouwplan van 1929. Een tweede gelijkende ingemaakte kast links van de vroegere haard werd gedicht en is momenteel verstopt achter een wandmeubel.

Aan de straatzijde zijn twee originele schuifvensters met mooie handvaten bewaard. De vensterpartijen worden omgeven door een grote korfboogvormig houten sierkader, verrijkt met houtsnijwerk van gestileerde bloemenkettingen. De houten kader gaat onderaan over in de fraaie ingekaste radiatoren met marmeren venstertabletten.

De vloer is nog steeds de originele gegoten bordeauxkleurige vloer (terrazzo) die oogt als een marmerimitatie. Volgens mondelinge bron was hij jarenlang bedekt met een tapijt of linoleum die minutieus werd verwijderd. Hierdoor is de vloer zeer gaaf behouden, maar vertoont ze een paar sporen van verlijming.

Het gestucte plafond is eveneens origineel en werd aangebracht in opdracht van de bouwheer. Het wordt gekenmerkt door een grote ovaalvormige gestucte lijst met daarin een brede boord beschilderd met figuratieve kleurrijke florale motieven. Het centrale egaal groen geschilderde vlak diende naar verluidt op een later moment herschilderd te worden. In de uitgespaarde hoeken zijn vier hangende tulpvormige lichtarmaturen geplaatst die ook op het bouwplan aangeduid werden. Ze worden omgeven door kwaliteitsvol gestuct en licht bruin geschilderd ajourwerk. De omlopende kooflijst is versierd met een kettingvormig sieralement dat onder meer terugkomt in het houtwerk van de spiegellijst en kamerdeuren.

De smalle keuken bevindt zich links (ten noordwesten) van de traphal en heeft zowel een gangdeur als een tussendeur naar de woonkamer. De keukeninrichting en de vloer is van een latere datum. De plafondafwerking met sober lijstwerk, het ovaalvormige halvenster met melkglas en het schrijnwerk, zoals de beide binnendeuren en het venster, zijn origineel. Het keukenvenster dat een schuifraam is, maar tegelijkertijd ook opengedraaid kan worden was tevens zeer functioneel en vernieuwend.

1.3.3.5. Tweede verdieping

De tweede verdieping is ingericht met een slaapkamer annex badkamer aan de straatzijde. Deze ruimtes die bijna de hele verdieping innemen, komen uit op een smalle gang die loopt vanaf de trap langsheen de zuidelijke achtergevel.

De gangvloer bestaat uit een bordeauxrode en beige marmeren tegelvloer. Het bordeauxrood is ook in de aanzettrede van de trap naar de derde verdieping verwerkt.

De drie gangdeuren zijn bovenaan voorzien van een ovaalvormig bovenlicht gevuld met structuurglas en gestileerde art-decogetinte deurkrukken. De rode kleurstelling van de deuren aan de gangzijde verschilt met de binnenafwerking.

Een grote rechthoekige spiegel is geplaatst in een speciaal daarvoor uitgespaarde nis tegen de zuidelijke achtergevel en wordt geflankeerd door twee tweearmige kandelaars met blad- of bloemvorm. De initialen AB verwijzend naar bouwheer Arthur Boon uitgevoerd in smeedwerk werden daarin verwerkt.

Naast deze spiegel, verstopt achter een deur, in de zuidoosthoek is er nog een ingemaakte kast. Het toilet dat daarachter zit, is bereikbaar via de grote slaapkamer en niet via de gang.

De grootste ruimte op deze verdieping is de slaapkamer in eclectische stijl met elementen ontleend aan de neo-empire. De kamer bevindt zich pal boven de vroegere living op de eerste verdieping.

De kamer wordt gedomineerd door een gestileerde marmeren schouwmantel tegen de oostelijke buitenmuur. De schouw uitgevoerd in dezelfde materialen als de badkamer heeft een afgerond tablet en is versierd met triglifien en pijlenbundels. Het pijlenbundelmotief kenmerkend voor de (neo)-empire komt op verschillende plaatsen in deze kamer terug. Zo is de rechthoekige spiegel op de schouwboezem gevat in een goudkleurige lijst met pijlenbundels. Ook het schilderij boven de spiegel, met de voorstelling van een halfnaakte vrouw op een bed die bezocht wordt door putti met kruis en bloemen zit in een gelijkaardige lijst. Rechts en zuidwaarts van de schouw heeft een ingemaakte, deels beglaasde kast, die ook voorzien was op het bouwplan van 1929, eenzelfde decoratieve afwerking. Ook het rechthoekig lijstwerk van het gestuct plafond is uitgevoerd in goudkleurige pijlenbundels en parellijsten. Gestucte bloemenkransen met strikmotief, een ander (neo)-empiremotief, werden in de spiegelboogvormige hoeken aangebracht. Tot slot werden deze sierelementen ook verwerkt in de beige en grijs geschilderde binnendeuren met zelfs een deurklink in neo-empirestijl. De kleurstelling van de binnendeuren en de neo-empirestijlelementen treft men ook aan in de houten kader voor de twee straatvensters en in de omkasting van de twee daarvoor geplaatste radiatoren. Vanuit deze kamer had men een mooi zicht op het kruispunt met de Kammenstraat en Lombardenvest en voorheen op het warenhuis Vaxeire-Claes. Het principe van een 'cosy corner' werd hier een beetje toegepast, waar men kon verpozen op de grijsmarmeren tabletten op de radiatorkasten.

De vloer betreft een sobere houten plankenvloer, die vroeger wellicht bedekt was met een tapijt of vinyl.

De oorspronkelijke badkamer in art-decostijl bleef in zeer goede staat behouden. De rechthoekige ruimte is opgedeeld in twee zones, met vooraan een bad- en doucheruimte en achteraan een wastafel. De zone met lavabo is wat afgescheiden van de natte ruimte door de plaatsing van een half muurtje en een gestileerde arcade met waaiervormig bovenlicht gevuld met structuurglas.

Andermaal is deze ruimte met oog voor detail en ontzettend functioneel ingericht. Door de toepassing van afgeronde hoeken is de inrichting ook zeer gebruiksvriendelijk.

Een doucheplaats en bad zijn achter elkaar op een verhoog geplaatst tegen de westelijke buitenmuur. De wanden zijn bekleed met een hoge lambrisering van grijze wit en zwart geaderde marmeren platen. Rechthoekige uitsparingen in de lambrisering ter hoogte van het bad boden de mogelijkheid om toiletgerief te plaatsen. Tegenover het bad is een

verticaal geplaatste grote ovaalvormige spiegel ingewerkt in de lambrisering. Onder de spiegel werden eveneens kleine schapjes uitgespaard.

De marmeren lambrisering loopt ook door in het achterste gedeelte en volgt onder meer de ovaalvormige spiegel boven de gestileerde wastafel in wit porselein, en gaat vervolgens over in het venstertablet met een uitsparing voor de radiator.

Het ovaalvormig motief van de spiegels is ook hernomen in het gefumeerd glaswerk van het hallicht tussen de badkamer en de traphal, van de gangdeur en de tussendeur naar de aanpalende slaapkamer.

De tegelvloer samengesteld uit ruitvormig geplaatste grijs en beige tegels met een grijze tegelboord vormt een kwaliteitsvol ensemble met de rest van de badkamer.

1.3.3.6. Derde verdieping

De derde verdieping was in het bouwplan van 1929 bestemd voor de berging en opslag voor handschoenen en lederen vellen. Volgens de eigenaars werd dit niveau later ingericht als slaapvertrek. Thans wordt het terug gebruikt als opslagruimte voor de zaak.

De smalle wenteltrap geeft op de hoogste verdieping uit op een kleine overloop, die verlicht wordt door een plat daklicht versierd met het terugkerende ovaalvormig houtwerk en structuurglas. De overloop wordt beveiligd door een koperen of messing leuning en dito trappaal.

De indeling van dit niveau is gelijk aan deze van de andere bovenverdiepingen, enkel de hoogte is lager en zoals gebruikelijk is de aankleding soberder. Ook hier werd de beschikbare ruimte maximaal benut door het functionele gebruik van ingemaakte kasten. De zone aan de straatzijde is opgedeeld in twee kamers: een smalle ruimte ten westen met een driedelige kamerhoge kastwand en een bredere kamer ten oosten met gestileerde geelmarmeren schouwmantel met afgerond tablet tegen de oostelijke buitenmuur.

Tegen de zuidelijke achtergevel in de oosthoek is er nog een extra bergruimte. Een getralied venstertje in deze kamer is door de recente omringende nieuwbouwen gedicht.

Via een laadluikje in de korte gang kan men nog een kleine kruipzolder bereiken.

De kamers en ingemaakte kasten worden afgesloten door volle paneeldeuren, waarvan de vormgeving reeds voorzien was in het bouwplan van 1929. De rode kleurstelling correspondeert met deze van de tweede verdieping. De bevloering bestaat uit smalle planken (wellicht grenen). De plafonds zijn afgewerkt met platen in kunststof.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 20 november 2018. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Behoudens verborgen gebreken, bevindt het gebouw zich in goede bouwfysische toestand. Er zijn sporen van vochtinsijpeling op de bovenste verdieping aan de straatzijde. Nazicht van de dakgoten en het dak wordt aanbevolen.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

De handschoenenzaak gekend als Ganterie A. Boon uit het begin van de 20ste eeuw is een betekenisvolle historische getuige van een familiale kleinhandel in de Antwerpse

binnenstad. De aanwezigheid van een familiezaak met eenzelfde winkelfunctie op dezelfde locatie is vrij uitzonderlijk.

De voorgeschiedenis van het huis gaat terug tot het einde van de 19de eeuw, wanneer een handschoenenzaak "Maisin T. Ghianda" door Italiaanse broers in een achterliggend pand in de Kammenstraat werd opgericht en nadien uitgebreid met twee winkelhuizen in de Lombardenvest. Een strategische beslissing gezien deze wijk in het historische stadscentrum rond de eeuwwisseling gekend was voor zijn groot- en detailhandel van mode, kledij en aanverwante accessoires. Het bedrijf werd in het begin van de 20ste eeuw overgenomen door Arthur Boon die de huisnaam wijzigde in de naar hem vernoemde Ganterie A. Boon en de bestaande gebouwen verving door een fraai woonwinkelhuis in art-decostijl naar een ontwerp van architect Bollekens van 1929. De ontwikkeling en de oprichting van groothandelszaken na de Eerste Wereldoorlog in de buurt, waaronder het warenhuis Vaxelaire-Claes in art-decostijl, hebben zaakvoerder Arthur Boon wellicht geïnspireerd.

De Ganterie A. Boon is eveneens illustratief voor de historische ontwikkeling die de bebouwing in dit stadsdeel doormaakte. De handschoenenzaak is gesitueerd in een zone die reeds bij de stadsvergroting in het begin van de 14de eeuw ontwikkeld werd en opgenomen in het stadsweefsel. In de 16de eeuw was dit stadsdeel reeds sterk versteend. De in de Ganterie A. Boon nog steeds aanwezige 16de-eeuwse kelders met tongewelf van de twee, voor het woonwinkelhuis afgebroken, panden zijn hier waardevolle en blijvende getuigen van.

2.1.2. Architecturale waarde

Arthur Boons handschoenenzaak is een gaaf bewaard en representatief voorbeeld van een woonwinkelhuis in Antwerpen uit het begin van de 20ste eeuw dat gerealiseerd werd in art-decostijl. Het werd in 1929 ontworpen door de Antwerpse architect François Bollekens in opdracht van zaakvoerder Arthur Boon, overnemer van het "Maison T. Ghianda". De nieuwbouw verving twee in kern minstens tot de 16de eeuw opklimmende winkelpanden, waarvan de tongewelfde kelders in de nieuwbouw geïntegreerd werden.

De handschoenenzaak behoort tot een van de laatst gekende realisaties van architect Bollekens. Binnen zijn oeuvre is dit een uitzonderlijk ontwerp in art-decostijl. De bewuste keuze voor een totaalproject voor exterieur en interieur maakt dit woonwinkelhuis architecturaal betekenisvol.

De Ganterie A. Boon behoorde tot het luxesegment en geldt als een representatief winkeltipe dat voornamelijk voorkwam in grootstedelijke context. Met de vrij specifieke koopwaar werd er gemikt op een begoed cliënteel. De buitenarchitectuur en de winkelrichting dienden de functie en exclusiviteit van de zaak te visualiseren. Dit werd bewerkstelligd door de verzorgde art-decovormgeving maar ook door de kwaliteitsvolle materialen voor zowel de bovenbouw, de winkelpui als het winkelinterieur. Het decoratief houtwerk, de verdiepte inkom, de opschriften in de etalage, de winkelaankleding veruitwendigden de kwaliteit van het aanbod en verhoogden het vertrouwen.

De Ganterie van Arthur Boon is ook exemplarisch voor de evolutie en schaalvergroting die winkels in stedelijke centra in de 19de tot en met begin 20ste eeuw doormaakten. De karakteristieke trapgeveltoppen van de 16de-eeuwse voorlopers van de Ganterie in de Lombardenvest waren eerst omgevormd tot klassiekere lijstgevels. De kenmerkende 'kassen' of kleinere uitstalramen van deze woonwinkelhuizen evolueerden naar steeds grotere winkelramen. Tenslotte werden de twee smalle rijhuizen vervangen door één grotere nieuwbouw met volwaardige winkelpui als sluitstuk in deze evolutie.

Het oorspronkelijke en intact behouden winkelinterieur wordt gedomineerd door de omlopende wandhoge lambriseringen met stilistisch bijhorende toonbanken en centraal een verdiepte alkoof met betaalmogelijkheid. Traditioneel was er een strikte scheiding tussen de publieke winkelruimte en het private woongedeelte. Architect Bollekens paste dit ook in het ontwerp voor Arthur Boon toe. De interne circulatie naar de historische kelders en de hogergelegen privévertrekken wordt in de Ganterie georganiseerd vanuit de smalle traphal verstopt achter de wandhoge lambrisering en is totaal niet zichtbaar voor het cliënteel. De traphal, bovenkamers en gangen hebben per niveau een stijlvolle

aankleding gekregen, zoals gebruikelijk was in de burgerwoningbouw, met decoratieve elementen ontleend aan de art deco en andere neostijlen. Het functionele ruimtegebruik en de optische vergroting door de plaatsing van spiegels, in de winkel en op bovenverdiepingen, versterken de architecturale waarde en illustreren daarbij de vakkennis van de bouwmeester.

2.1.3. Artistieke waarde

Het geheel van het exterieur en het interieur van de Ganterie A. Boon heeft een hoge ensemble- en artistieke waarde. De stijlkeuze voor de art deco voor de buitenafwerking werd doorgetrokken tot in het winkelinterieur en een aantal privévertrekken en overal met dezelfde verfijning uitgevoerd.

De zorg waarmee tal van decoratieve elementen zijn uitgewerkt in de door François Bollekens ontworpen voorgevel en binneninrichting, is representatief voor het grote artistieke talent van de bouwmeester alsook voor het vakmanschap van de ambachtslui.

De uitvoering van het winkelinterieur wordt toegeschreven aan de schrijnwerkerij Bollekens Frères dat in 1858 onder meer door de vader van de architect was opgericht. Vanaf zijn ontstaan was het bedrijf bekend voor zijn hoogwaardige producten. De artistieke kwaliteiten van deze uitvoerders blijken uit de detaillering, de keuze voor zeer duurzaam houtwerk, de doorgedreven afstemming van decoratieve motieven voor de wandafwerking, vitrines en toonbanken. Door de onderlinge relatie tussen wandafwerking, meubilair, opbergdozen, tegelvloer, plafondafwerking, verlichting en bijhorende armaturen getuigt dit 20ste-eeuwse winkelinterieur overduidelijk van een totaalconcept.

Kwaliteitsvolle toevoegingen in de jaren 1950 van onder meer twee luchters, doen geen afbreuk aan het oorspronkelijke winkelinterieur. Ze illustreren het voortdurende gebruik van de Ganterie en de aanpassing aan nieuwe noden.

2.2. Motivering van het type bescherming

Ganterie A. Boon wordt beschermd als monument. Het Onroerendergoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

De keuze voor een wettelijke bescherming als monument wordt gemotiveerd door de zeer hoge historische, artistieke en architecturale waarde van én de ensemblewaarde tussen het exterieur en het interieur, dat daarenboven in dezelfde periode ontworpen en gerealiseerd werd. De uiterst kwaliteitsvolle afwerking van de gevel, van de winkelruimte en bij uitbreiding van de andere binnenruimtes alsook de aanwezigheid van cultuurgoederen verantwoordt de bescherming als monument. Dit instrument biedt ook de meeste mogelijkheden en garanties aan de zakelijkrechthouder voor toekomstig beheer.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De bescherming als monument omvat:

- het pand met adres Lombardenvest 2-4 met het kadastrale perceel: Antwerpen, 3de Afdeling, Sectie C, 1906A

Het beschermingsvoorstel omvat het geheel van de Ganterie A. Boon met volgende elementen die historisch, architecturaal en artistiek onlosmakelijk met de site verbonden zijn:

- het exterieur én het interieur met decoratieve afwerking van het woonwinkelhuis, zoals beschreven in de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken in het ministerieel besluit.
- de tot de Ganterie A. Boon bijhorende cultuurgoederen zoals opgelijst in de bijlage 3 bij het ministerieel besluit.

Er wordt geopteerd om het volledige perceel in de afbakening mee te nemen, teneinde al de onderdelen die betekenisvol zijn voor het erfgoedrelict te bestendigen en te vrijwaren voor de toekomst, maar ook om rechtszekerheid aan de eigenaar te bieden.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

- Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.
- De Ganterie A. Boon is opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed met ID-nummer 5456:
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5456>
- De Ganterie A. Boon ligt in de onmiddellijke omgeving van verschillende beschermde gebouwen en sites:
  - o Sint-Andries (M – MB 07/04/1995)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/7182>
  - o Hotel Jean Etienne Werbrouck (M – Besluit Vlaamse Executieve 18/06/1986)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/5132>
  - o Modepaleis (M – KB 17/07/1981)
  - o Hoofdkantoor van de Posterijen (M – MB 17/07/1981)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/4842>
- De Ganterie A. Boon ligt in de vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Antwerpen
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11874>
- De Ganterie A. Boon ligt in de UNESCO Werelderfgoed bufferzone: Museum Plantin-Moretus buffer
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/15003>

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

- De Ganterie A. Boon ligt volgens het gewestplan (KB 03/10/1979) in woongebied met een culturele, historische en/of esthetische waarde (CHE-zone).
- Het goed is gelegen binnen het Ruimtelijk Uitvoeringsplan RUP 'binnenstad'. Dit RUP is gebiedsdekkend voor de gehele binnenstad binnen de Leien. De bestemming binnen dit RUP is: zone voor wonen (art1. Wo1) en overdruk-detailhandel (art. 9).

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Onuitgegeven bronnen

Algemeen Rijksarchief, Kaarten en plannen, Gegraveerde kaart met een plan van de stad Antwerpen en het Steen, E.H. Fricx, 1711 (RAG, Kaarten en plannen, 748).

Archief Militaire kaarten, Gravure 'Anvers avec la nouvelle enceinte', 1860 (Archief Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overhandigd, 5009).

Kadasterarchief Antwerpen, Primitief Plan Antwerpen, sectie C, percelen 1604 tot 2037, door landmeter A.J.Noel Reuflet.

Mondelinge gegevens verstrekt door de zaakvoerder, bij plaatsbezoek op 20 november 2018 door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Mondelinge gegevens verstrekt door M. Baeck, verwerkt in beschrijving van BRAEKEN J. 2017: *Ganterie A. Boon*, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5456>, 20 februari 2017.

Nationaal Geografisch Instituut, Basemap 1873.

Nationaal Geografisch Instituut, Basemap 1904.

Stadsarchief Antwerpen, Audio Visueel Archief, FOTO-GP#209, FOTO-OF#6424, FOTO-GP#10560, 12#3227.

Stadsarchief Antwerpen, Bouwdossiers, 1836#364, 1868#30, 1875#215, 1879#1069, 1882#319, 1889#959, 1892#1305, 1902#1389, 1929#32797 en 1929#34114.

Uitgegeven bronnen

ENNEKENS K. & TORMANS S. 2014: *Goed bewaarde winkelinterieurs*, Antwerpen, 168-173.

LOMBAERDE P. 2009: *Antwerpen versterkt: de Spaanse omwalling vanaf haar bouw in 1542 tot haar afbraak in 1870*, Antwerpen.

MALLIET A., PLOMTEUX G. & STEYAERT R. 1993: *Architectuurgids Antwerpen*, Turnhout, IV-XIII.

Websites

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Antwerpen - Stadsuitbreiding tot aan de 16de-eeuwse Spaanse Vesten* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/122213> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *De Rode Zee* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5086> (geraadpleegd op 11 december 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kammenstraat* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100856> (geraadpleegd op 11 december 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Lombardenvest* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/100875> (geraadpleegd op 11 december 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2018: *Sint-Jorispoort* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112991> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Schermersstraat* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/112980> (geraadpleegd op 10 oktober 2018).

BRAEKEN J. s.d.: *Bollekens François* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/394> (geraadpleegd op 11 december 2018).

BRAEKEN J. 2017: *Ganterie A. Boon*, [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5456> (geraadpleegd op 27 november 2018).

BRAEKEN J. 2017: *Neoclassicistisch winkelhuis* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/5085> (geraadpleegd op 11 december 2018).

Kaart Graaf de Ferraris 1771-1778 (Geoportaal Onroerend Erfgoed, Historische Kaarten, Ferraris, *Lombardenvest 2, Antwerpen* [online], <https://geo.onroerenderfgoed.be> (geraadpleegd op 27 november 2018).

S.N. 2018: *Jero (vliegtuigfabrikant)* [online], [https://nl.wikipedia.org/wiki/Jero_\(vliegtuigfabrikant\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Jero_(vliegtuigfabrikant)) (geraadpleegd op 11 december 2018).

S.N. 2018: *Stelling van Antwerpen* [online], https://nl.wikipedia.org/wiki/Stelling_van_Antwerpen (geraadpleegd op 10 oktober 2018).
Urbs Antverpia, Kaart van Virgilius Bononiensis, 1565 (SN. s.d.: *Urbs Antverpia* [online], <http://www.flandrica.be/flandrica/items/show/1363> (geraadpleegd op 27 november 2018)).

VERSELE R. & WUYTS G. s.d.: *De "Vieilles Tiges" van de Belgische luchtvaart. Gedenkschrift van de Belgische luchtvaart. Gebroeders Bollekens. Vliegtuigbouwers 1909-1917* [online], <http://www.vieillestiges.be/files/memorials/MABBollekens-NL.pdf> (geraadpleegd op 11 december 2018).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Cultuurgooderen

De voor bescherming voorgedragen cultuurgooderen zijn in een afzonderlijke bijlage bij het ministerieel besluit opgenomen (bijlage 3). Deze bijlage bevat zowel een oplijsting van de cultuurgooderen, een beschrijving als een motivatie.

5.4. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk beschermingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archiefphoto's, bouwplannen, kadastrermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.

5.5. Criterianota

DECLERCQ D. & GILTE S. 2017: *Criterianota winkelinterieurs*, Brussel.